

Štoreški ŽELEZAR

Leto XXII 1982

NOVEMBER Štev. 21

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

REZULTATI GOSPODARJENJA

Pri ocenjevanju uspešnosti našega poslovanja v letošnjih devetih mesecih ter trenutnega stanja ne moremo mimo pogojev gospodarjenja, ki so nas spremljali v proučevanem obdobju. V prvi vrsti moramo omeniti devizno situacijo, ki je v tem obdobju, predvsem pa v času od junija dalje, bistveno vplivala na naše poslovanje. Na eni strani smo uspešno povečali naš izvoz tako količinsko kot tudi vrednostno, s čimer smo v dokajšnji meri zmanjšali oskrbo z repromaterialom domačim predelovalcem, po drugi strani pa dosegli dohodkovno slabše rezultate. Kljub naporom za povečanje izvoza pa nismo ustvarili potrebnih deviznih sredstev za uvoz nujnih repromaterialov; zato smo poslovali lahko samo tako, da smo se zadolževali pri IB, kjer smo dosegli zgornjo možno stopnjo zadolženosti. V bodoče nas čakajo hude težave, ker bomo morali te devizne dolgove vrniti, kar lahko tudi bistveno vpliva na zmanjšanje obsega naše proizvodnje.

Druga pomembna značilnost tega obdobja je še vedno visoka stopnja inflacije, ki jo moramo upoštevati pri izkazanih stopnjah rasti posameznih vrednostnih elementov. Kjer je ta stopnja enaka inflacijski, tam nismo dosegli napredka in v teh elementih je osnova za akcije.

Inflacija poleg tega preliva že ustvarjeno materialno bazo za naše delo v dohodkih in s tem potrošnja, če ne bi imeli v naši poslovni politiki zgrajenih takšnih elementov, ki to preprečujejo. Prav tako zahteva inflacija pri količinsko istem obsegu poslovanja vedno večjo količino denarja, s tem pa sili OZD v najmanjše kreditive in s tem v močno finančno odvisnost od drugih, če ne ustvarja (zadostnih) lastnih sredstev.

Minulo obdobje lahko označujemo kot obdobje rastočih obrestnih mer oz. dražitve denarja, zmanjšanje možnosti najemanja zunanjih kreditov, rastoče nelikvidnost gospodarstva in temeljnih bank, močno omejevanje investicijske porabe in še vrste drugih ukrepov, ki vsi terjajo od delavcev v združenem delu, posebno pa še od poslovnih delavcev, maksimalno angažiranje pri iskanju najracionalnejših možnih rešitev. Naše rezultate lahko prikažemo v zbirni tabeli DO v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta ter glede na plan iz istega obdobja.

1. PROIZVODNJA

Po podatkih DS za ekonomiko in organizacijo o realizirani skupni proizvodnji ugotavljamo, da smo v letošnjih devetih mesecih realizirali 71,6 % letnega plana in 100,4 % dosegli lanskoletno proizvodnjo v enakem obdobju. Izrazitejšo izboljšanje glede na lansko leto izkazuje TOZD jeklarna, Valjarna I, jeklovlek, izrazitejšo poslabšanje glede količinske proizvodnje izkazuje TOZD tovarna traktorjev z 61,4 % lanskoletne proizvodnje. Ob razpravah o rezultatih 9-mesečnega poslovanja je v vsaki TOZD prvenstvenega pomena oceniti doseženo proizvodnjo glede na plan in glede na lanskoletno poslovanje z upoštevanjem vseh objektivnih in subjektivnih faktorjev, ki so nanjo vplivali.

2. CELOTNI PRIHODEK:

Celotni prihodek DO je v proučevanem obdobju dosežen glede na plan z 92 % in glede na lansko leto povečan za 31 %. Glede na to, da je potrebno celotnemu prihodu, njegovi delitvi in posameznim elementom posvetiti pozornost, opozarjamo na naslednje:

a) V okviru celotnega prihodka je vstet izvoz na konvertibilno in klirinško področje ter plačana izvozna stimulacija v skupni vrednosti 745.611 tisoč din, kar je 99 % doseganje plana ter 84 % vrednostno preseganje plana v enakem obdobju preteklega leta. Vrednostno predstavlja izvoz skoraj 10 % celotnega prihodka DO, količinsko in po posameznih TOZD – izvoznih pa je ta odstotek bistveno višji in dosega že zgornjo mejo zmožnosti ter upravičenosti izvoza. Pri tem opozarjamo na še vedno pereč problem pravočasnega vnosa deviz za izvoženo blago in na še vedno neurejen sistem plačevanja izvoznih stimulacij v državi.

b) Neplačana realizacija in njen vpliv na celotni prihodek se v preteklem tromesečju ponovno zmanjšuje kljub splošni rastoči nelikvidnosti v SFRJ, tako v gospodarstvu kot tudi v temeljnih bankah.

c) Porabljena sredstva so dosegla plan z 90 %, lanskoletno isto obdobje pa presejajo z 31 %. Med porabljenimi sredstvi indeksno in absolutno raste obračunana amortizacija, ki je dosežena glede na plan s 96 %, medtem ko lanskoletno preokračuje kar za 73 %. V strukturi vseh stroškov pa ne dosega niti 5 %, kar pomeni s stališča porabljenih sredstev minimalen vpliv na rezultate poslovanja in na nadaljnje napotilo za izrabo vseh zakonitih možnosti obračuna amortizacije v najvišji možni meri.

d) V zvezi z obveznostmi iz skupnega dohodka opozarjamo na doslednejšo uporabo ustreznih predpisov in s tem v zvezi izkazovanje varčevanja sovlagateljskih deležev v tej obliki, zaradi česar je ta postavka v primerjavi s preteklim obdobjem izrazito povečala in bo rasla še v bodoče.

e) Dohodek je porasel v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta za 29 %, pa tudi glede na plan zaostaja samo za 2 %.

f) Obveznosti iz dohodka se gibljejo različno. Stroški delovnih skupnosti so glede na lansko obdobje porasli za 33 %, kar je predvsem posledica spremenjenih obdavčitev, vendar zaostajajo za planom 6 %.

Obresti so najpomembnejša postavka, ki je izrazito porasla tako glede na plan kot na lanskoletno obdobje in ki vpliva tudi na skupno povečanje obveznosti iz dohodka. Prispevki in davki so glede na lanskoletno obdobje porasli samo za 14 %, kar je posledica urejanja poslovanja v smeri maksimalne uporabe olajšav pri računskih teh obveznostih.

g) Nekoliko slabše od ostalih kategorij dosegamo čisti dohodek; glede na plan – 90 % in tudi porast glede na lansko obdobje za 19 % ocenjujemo kot skromno. Glede na povečano mero izplačanih OD za 27 %, formiranega rezervnega sklada za 81 %, obvezna posojila in združevanja za 477 % je razumljivo, da je ostalo za poslovni sklad DO bistveno manj kot lani v istem obdobju in da ne dosegamo planiranega poslovnega sklada, kar slabi našo reproduktivno sposobnost. Tudi za formiranje stanovanjskega sklada in sklada skupne porabe je ob doseženih rezultatih poslovanja ostalo ne samo manj od plana, temveč celo manj od lani razporejenih tovrstnih skladov. Izguba v poslovanju se javlja samo v TOZD tovarna traktorjev, vendar že v zaskrbljujoči višini, tako glede na plan kot lansko obdobje, pa tudi glede na ocenjene možnosti poslovanja do konca leta.

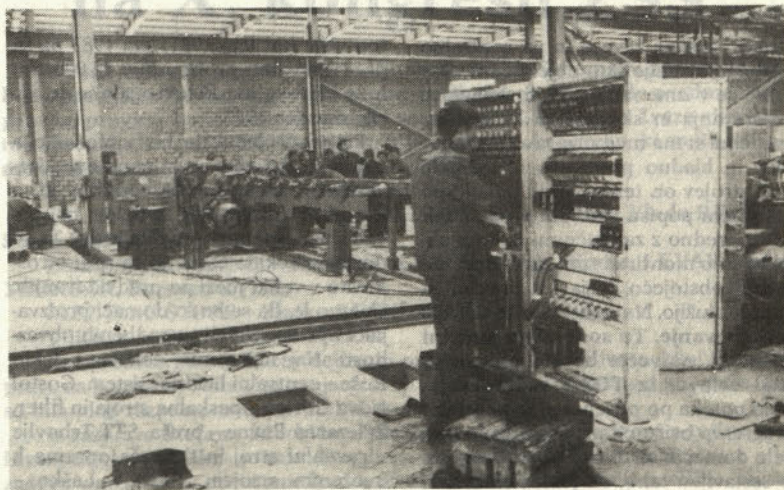
(Nadaljevanje na 2. strani)

Pričetek poskusne proizvodnje v novem jeklovleku

Petega oktobra 1982 smo, po 19 mesecih od dneva pričetka izgradnje novega jeklovleka, v novi proizvodni hali že zbrusili prve palice. Od tega dne dalje poteka delo v treh izmenah. Devetega oktobra smo se začeli seliti tudi v prizidek novega objekta. Preseljevanje obstoječe opreme jeklovleka poteka po predvidenem planu, montira pa se že tudi nova oprema. Doslej je opravljeno veliko dela, vendar nas do zaključka realizacije ciljev, ki smo si jih zastavili z investicijskim programom, čaka še veliko dela.

Objekt hale in prizidka je v zaključni fazi del. Glede na terminski plan izgradnje pomeni to kasnitev štiri mesecev, vendar je ta kasnitev dejansko dogovorjena in predvidena, saj smo v tem času že izvedli tudi tako imenovana več dela – dela, ki jih v samem programu nismo predvidevali: nadstrešnica v izmeri 9 x 96 m, ki skupno pokriva celoten ekološki predel ob vzhodni steni jeklovleka; transporter filtra hladilne emulzije, filter peskalnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Montaža strojev v jeklovleku

(Nadaljevanje s 1. strani)

Opis elementa	Plan 1982	Doseženo 1982	Ind.	v 000 din	
				Doseženo 81	Indeks
Celotni prihodek	8.456.411	7.770.890	92	5.915.435	132
Od tega: izvoz	803.771	669.865	83	385.316	174
Porabljena sred.	6.946.912	6.273.758	90	4.776.149	131
Od tega: amortizac.	293.786	283.403	96	163.851	173
Skupni dohodek	1.509.499	1.497.131	99	1.139.286	131
Obvez. iz skup. doh.	5.163	29.783	576	2.551	1.168
Dohodek DO	1.504.336	1.467.348	98	1.136.735	129
Od tega:					
-za delovne skup.	224.402	211.593	94	158.957	133
-za pospešeno amort.	-	-	-	-	-
-za obresti	179.788	268.697	149	130.805	205
-za prispevke in dav.	268.519	247.172	92	198.831	124
Čisti dohodek	831.627	749.886	90	677.141	119
Od tega: osebni doh.	633.895	617.322	97	484.473	127
-stanovanjski prisp.	52.671	27.094	51	33.521	81
-sklad skup. porabe	31.930	23.459	73	27.170	86
-rezervni sklad	33.196	30.243	91	16.753	180
-posojila in združ.	39.371	64.695	164	11.205	577
-prosti del posl. skl.	22.677	37.512	165	65.683	57
-del za ostale pot.	17.887	14.013	78	2.873	487
-izguba	-	64.453	-	14.538.	444

3. LIKVIDNOSTNO POSLOVANJE:

V proučevanem obdobju se v nasprotju s splošnim stanjem v gospodarstvu Železarna Štore ni srečevala z bistvenimi likvidnostnimi problemi. To je nedvomno posledica več razlogov, med katerimi omenjamo najbistvenejše:

- na likvidnost nedvomno vpliva sorazmerno dobro izkoriščanje proizvodnih kapacitet, kar se odraža tudi v rasti celotnega prihodka;

- na področju dolgoročnih kreditov smo uspeli ohraniti višino dolga (brez revalorizacije dolga IB), pri kratkoročnih kreditih pa smo povečali njihov obseg na okoli 80 milijonov;

- najpomembnejši vir ugodne likvidnostne situacije pomeni politika vrednotenja porabe materialov oz. izločevanja inflacijskega dohodka iz rezultatov poslovanja;

- pomemben delež prispevka k povečani likvidnosti tudi usmerjanje sredstev za investicijsko izgradnjo v okviru ekonomske realnih možnosti, čeprav obstaja dolgoročno bojazn, da nam bodo to preprečevali tudi predpisi do tolikšne mere, da bomo v razvoju zaostali;

- tudi izrazito izboljšano uspešno izterjevanje dolgov od kupcev pozitivno vpliva tako na rezultate poslovanja kot tudi na likvidnost, pri čemer pa ne moremo biti zadovoljni s strukturo plačil;

- velika likvidnost je pogojena tudi z našim deviznim dolgom pri IB, ki pa bo takoj upadla, ko bomo te dolge začeli vračati;

- zaloge repromateriala in zaloge nedokončane proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov ne kažejo izrazitih oz. nekih nenormalnih povečevanj, z manjšo izjemo v negativnem smislu pri gotovih izdelkih v TOZD valjarna II (nerealiziran izvoz).

4. Kot delni zaključek izkazanih rezultatov poslovanja in likvidnostnega gibanja, predvsem pa tudi v primerjavi z ostalim gospodarstvom, lahko ocenimo poslovanje Železarne Štore kot zadovoljivo s stališča proizvodnje in pozitivnih TOZD, likvidnostna ocena pa je lahko tudi pozitivna. V nadaljnjih obdobjih bi morali posvetiti bistveno več pozornosti TOZD tovarni traktorjev z njeno izgubo, na deviznem področju pa nadaljevati z akcijami za povečevanje izvoza in ostalimi akcijami za znižanje dolga pri IB. Pri ostalih pomembnih elementih poslovanja bi veljalo krepiti in ohranjati akcije poslovne politike tako na področju izkazovanja rezultatov poslovanja, kot tudi v povezavi s krepitvijo finančne stabilnosti DO.

Tratar Franc, oec.

Pričetek nove proizvodnje v novem jeklovleku

(Nadaljevanje s 1. strani)

strojev, zračne zavese in pa centralno pralnico; nadalje sam objekt centralne pralnice v izmenah 9 x 14 m, delavnica vzdrževanja in skupine za hidravliko, predelna stena med pripravo predprofilov in hladno predelavo ter temelji treh strojev oz. tehnoloških linij, ki po prvotnem popisu niso bili predvideni.

Vzporedno z zaključnimi deli na objektu smo montirali tudi novo opremo in selili obstoječo. Zerjavi so prevzeti in nam že služijo. **Najzahtevnejše delo je preseljevanje. Tu sodelujejo številni izvajalci, največje breme pa nosijo naši delavci iz TOZD vzdrževanja.** Delo poteka po posebej pripravljenem programu oziroma projektu, ki je tudi delo domačih strokovnjakov. Program je sestavljen tako, da jeklovlek zaradi preseljevanja ne bo izgubil niti tone proizvodnje, ki bo v letu 1982 za okoli 800

ton višja kot leta 1981, leta 1983 pa že predvidevamo proizvodnjo 13.000 ton in to kljub selitvi, ki bo trajala še do aprila meseca 1983.

Pričujoči članek naj bo le informacija o poteku del, zato ne bom omenjal številnih izvajalcev in posameznikov, ki so s svojimi prizadevanji in delom prispevali k uspešnemu opravljanju del. Ta so doslej potekala časovno in tudi stroškovno v veliki meri po predvidevanjih. Upamo le, da se bodo domači proizvajalci opreme držali pogodbenih obveznosti. Naj naštejemo nekatere: Jeklo Ruše – centralni hladilni sistem, Gostol Nova Gorica – peskalna stroja in filter, Železarna Ravne – preša, STT Trbovlje – ravnalni stroj in domača oprema k uvoženim strojem, ELKOVA Laško – stroj za razrez in dopolnilna oprema k obstoječi tehnologiji itd. S tem v zvezi

že nastajajo številni problemi, ki pa jih bomo, upam, skušali uspešno reševati.

Omeniti moram še, da bo prizidek precej prispeval k reševanju prostorske stiske v Železarni Štore, posebej še, če se bo selila naša komerciala iz Celja nazaj v Štore.

Cetrtno prizidka je z delavnicami v pritličju in s pisarnami v nadstropju zasedel TOZD jeklovlek. Celotna desna stran prizidka pripada TOZD kontrole kakovosti z delavnicami v pritličju in pisarnami v nadstropju, ki si je tako po dolgih letih uspela rešiti problem centralne ureditve svoje dejavnosti. Ostale prostore so zasedle še spremljajoče dejavnosti proizvodnje hladne predelave: TOZD vzdrževanje, DS priprava proizvodnje in TOZD komunalna. Nerazpore-

jenih je še 180 m² pisarniških površin, ostalo pa so skupni prostori: učilnica, sejna soba, sanitarije in garderobe.

Če za tehnologijo lahko trdimo, da smo sami skušali kar najbolj mehanizirati in posodobiti obstoječo opremo ob hkratni obnovitvi le-te, in da smo pri izbiri nove opreme upoštevali dejanske možnosti ter potrebe ter našli hkrati najracionalnejše rešitve, potem moramo za proizvodno halo in prizidek povedati, da je projektant, ob sodelovanju vseh izvajalcev, iskal in v veliki meri našel rešitve, ki ustrezajo predpisom in hkrati pomenijo funkcionalnost, racionalnost glede cene in estetiko, ki je nisimo vajeni.

Marolt Boris, dipl. ing.

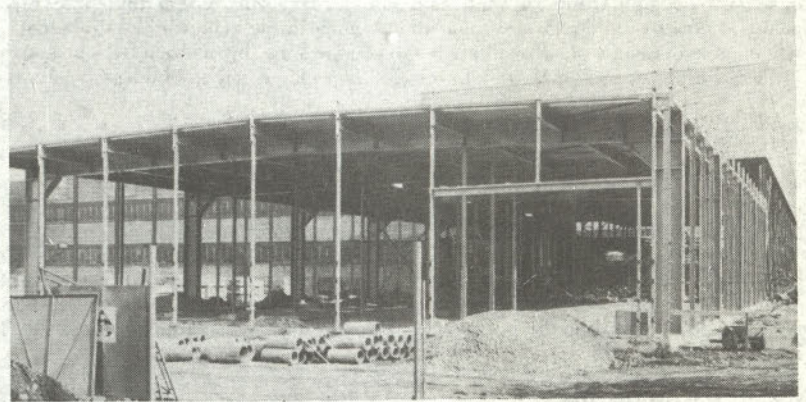
PRVA FAZA REKONSTRUKCIJE LIVARNE II

Zaradi splošnega pomanjkanja finančnih sredstev za investicije v našem gospodarstvu smo morali celotno tehnološko koncepcijo rekonstrukcije in s tem tudi sanacijo livarne razdeliti na fazno investicijsko izvajanje. Po prvotnih sanacijskih načrtih – že iz leta 1979 – naj bi celotna zaokrožena rekonstrukcija po dokončanju in istočasnem prestrukturiranju proizvodnje privedla do normalnega in uspešnega poslovanja te livarne. S kvalitetnim proizvodnim programom bi oskrbovali zahtevno tržišče na področju industrije cestnih transportnih vozil, traktorjev, poljedelskih priključkov, gradbene mehanizacije in hidravlike. S tem bi se livarna usposobila tudi za uspešen izvoz. Realizacija takšne zaokrožene koncepcije razvoja je torej osnovni pogoj za uspešno izvedbo sanacije livarne.

Z ozirom na finančne možnosti nabave opreme pa sedaj izvajamo le del tega

vsem zagotovljena zahtevana preciznost pri delu in stalnost tehnološkega postopka, ki je osnova za uspešno proizvodnjo ulitkov z visoko kvalitetenimi zahtevami.

V Podplatu pri Rogaški Slatini gradijo obrtniki – naši kooperanti novo brusilnico. Brusilnica je že pod streho in bi naj konec leta že obratovala. Koristne površine je okoli 1000 m², kjer bo možno vršiti končno adjustiranje 6000 ton ulitkov. Po investicijskem programu bomo instalirali v halo naša osnovna sredstva, hala pa je last kooperantov, ki že sedaj obrusijo 200–250 ton ulitkov na mesec pri sicer slabih delovnih pogojih. Ker nov prestrukturiran program proizvodnje zaradi karakterističnih oblik ulitkov zahteva izredno intenzivnost ročnega dela pri adjustiranju ulitkov, bomo po uspešnem prenosu tega dela proizvodnje rešili predvsem problem zastojev in zalog nedovršene

Gradnja novega oddelka za proizvodnjo ulitkov za hidravliko

programa, tj. izgradnjo novega oddelka livarne za proizvodnjo ulitkov za hidravliko, izgradnjo brusilnice ulitkov v okviru malega gospodarstva na področju šmarske občine in delno odpravo nekaterih ozkih grl v livarni.

V izgradnji je že nov oddelek za proizvodnjo krmilnih ventilov v hidravliki, ki jih bomo po predvidenem planu, in če bo investicija pravočasno končana, že v prihodnjem letu izdelali 300 ton, v letu 1985 pa 600 ton. Na osnovi širokih laboratorijskih in polindustrijskih raziskav, ki jih je na predlog livarne finansirala tudi republiška raziskovalna skupnost, bomo že letos proizvedli 100 ton teh ulitkov, vendar v improviziranih pogojih, z velikimi težavami in prizadevanji. V novem oddelku bo pred-

proizvodnje. Tako bomo v livarni vršili le peskanje, odstranjevanje livnega sistema in termično obdelavo, ostale faze adjustiranja vključno s kontrolo oblik in odpreme do kupca pa pri kooperantih.

V livarni bi zaradi problemov, ki nastajajo pri zaposlovanju v celjskem bazenu na področju bazne industrije, težko pridobili nove delavce za delo v čistilnici. Poleg tega bi morali za povečan obseg dela v čistilnici pri novem, lažjem proizvodnem programu postaviti novo halo. Predvidevamo, da bo pri polnem obratovanju livarne v brusilnici v Podplatu zaposlenih 35 delavcev.

(Nadaljevanje na 3. strani)

POSVETOVANJE STROKOVNJAKOV

Kot vsako leto je tudi letošnje leto organiziral Metalurški inštitut Ljubljana strokovno posvetovanje slovenskih metalurgov, ki je bilo v dneh 7. in 8. oktobra, in sicer že trideseto po vrsti. Čeprav pomeni trideseta obletnica pomemben jubilej, proslavljanju ni bilo namenjeno prav nič besed in časa ter je bilo posvetovanje od začetka do konca delovno, tako po vsebini kot po prisotnosti, saj je bilo oba dneva v dvorani vedno nad 70 poslušalcev in razpravljalcev.

Prvi dan je bil v celoti namenjen posvetovanju pod naslovom »Usmeritev metalurške proizvodnje v Sloveniji in potrebe predelovalne industrije«. Vseh 16 predavanj, izvlečke katerih je podalo 13 predavateljev, je bilo podrejeno želeni tematiki in usklajeno z naslovom. Tudi sestava predavateljev, saj jih je bilo 5 iz delovnih organizacij zelo pomembnih uporabnikov, je bila v duhu naslova. Med prisotnimi je bila približno tretjina predstavnikov uporabnikov in sama razprava je pokazala, da je bil dosežen namen strokovnega posvetovanja, ki naj ga bi odredil naslov, pritegniti k posvetu čim več predstavnikov predelovalne industrije. Pričakovali smo, da bo v referatih in v razpravi padlo več kritičnih besed na račun dela in predvsem kvalitetnih dosežkov v slovenski metalurgiji. Ocene stanja so bile zelo objektivne. Menim, da je posebno pozitivno, da so bila prisotna prizadevanja, da bi se v skupnem raziskovalnem delu in sodelovanju med proizvajalci in predelovalci doseglo tisto, kar uporabnik potrebuje kot vložek za svoje uspešno delo.

Vsa predavanja so natisnjena v knjigi, katero si lahko zainteresirani naroče na Metalurškem inštitutu.

Strokovno posvetovanje je uspelo po udeležbi in vsebini, čeprav je bilo v sredstvih javnega obveščanja o njem vnaprej le malo objavljeno. V času priprav je bilo veliko storjenega, da bi bilo posvetovanje aktualno in to je gotovo doseženo s tem, da je bilo namenjeno predvsem uporabnikom metalurških proizvodov. Vsebinsko predavanje in udeležba pa blaži napako, ki je v tem, da je bilo premalo objavljeno in ni razvidno iz vabila oziroma iz programa znanstveno-tehnološkega posveta, ker manjka naslov, da je posvetovanje namenjeno usmeritvi metalurške proizvodnje za potrebe nadaljnje predelave.

Drugi dan je bil namenjen javni razpravi o raziskovalnih dosežkih v obdobju 1980/1981 in novih nalogah za leto 1983.

Organizator je v posebni knjižici, ki so jo razdelili vsem udeležencem, podal pismeni material za program dela drugega dne. V obravnavanem obdobju 1980/1981 je bilo v teku 90 raziskav, katerih potek in rezultati dela so bili podani v 69 elabo-

(Nadaljevanje z 2. strani)

V sklopu te faze rekonstrukcije izvajamo tudi izboljšave pri strojnem formanju, jedrarni za izdelavo CO₂ jeder, ročnem formanju in izgrajujemo novo žarilno peč za termično obdelavo.

Na strojnem formanju smo že izvedli rekonstrukcijo livne proge, zamenjali 2 dotrajana formarska stroja, uredili natančno sipanje peska, izvršili pa bomo še rekonstrukcijo stresne rešetke. Ta rešitev je sicer le začasna, toliko da linija lahko še obratuje pod nekoliko izboljšanimi pogoji. Vendar je danes dokazano, da poleg nizke storilnosti, ki jo imamo na strojnem formanju, dosegamo tudi slabe oblikovne lastnosti ulitkov in previsok škart. To pa bo rešeno šele s postavitvijo avtomatske formarske linije v naslednji fazi rekonstrukcije. Nabava avtomatske formarske linije je bila tudi osnovni koncept prvotno izdelanega zaokroženega sanacijskega programa.

V jedrarni že uspešno mešamo CO₂ mešanico na novem kontinuiranem mešalcu in smo tako dali že osnovo za novo imenovan »cold box« postopek, ki ga kanimo uvesti za proizvodnjo jeder. V ta namen smo tudi postavili novo postajo za CO₂ plin, ki že obratuje in vgradili dva nova strelna stroja, ki pa

še nista v obratovanju, ker nam dobavitelji iz Vzh. Nemčije še niso poslali dokumentacije za usposobitev strojev za izdelavo jeder po CO₂ postopku. Vsa dela v jedrarni naj bi bila izvršena že letos.

Ročno formanje bomo uredili tako, da bo možna serijska proizvodnja nekaterih ulitkov, kar pa bo dokončno izvršeno v maju 1983.

Zarilna peč bo postavljena v hali čistilnice in bo začela obratovati v I. polletju 1983.

Delovna skupina, sestavljena iz člana KPO, DS za investicije in razvoj, vzdrževanja, livarne, strokovnjakov iz energetike, se trudi, da bi ta del rekonstrukcije bil izveden kvalitetno in čim preje.

Izdelujemo tudi že nov investicijski program za vgradnjo nove avtomatske formarske linije, ki bo nadomestil sedaj tehnološko zastarelo »strojno formanje«. Z uspešno izvedbo tega dela rekonstrukcije bi pridobili pogoje tudi za normalno delo glavnine proizvodnje v livarni in kot smo že omenili, ustvarili končni cilj livarne – uspešno in dobro gospodarjenje.

Gorišek Ciril, dipl. inž.

ratih in 5 izvedenskih poročilih, 16 raziskovalnih nalog pa je bilo ob pričetku leta še nedokončanih. Iz pregleda vrednotenja raziskovalnega dela izhaja, da je vrsta rezultatov že prenešana v proizvodnjo in pomeni nove proizvode, substitucijo uvoza, zanesljivejšo kvaliteto, izboljšanje produktivnosti, nižje proizvodne stroške, sigurnejšo proizvodnjo za izvoz in skratka inovacijske dosežke, ki so še kako pomembni za uspešno metalurško proizvodnjo.

Nekatere raziskave so pripeljale do spoznanj, ko so pomembna tako s teoretičnega vidika kot s praktičnega, saj bodo ob nadaljnji potrebi ali interesu uporabnikov lahko uporabna tudi za neposredno proizvodnjo. Nova spoznanja so preverjena tudi tako, da so predstavljena širši strokovni javnosti z objavo v strokovnih časopisih doma in na tujem ter predavanji doma in tudi na tujem. Tako so imeli slovenski metalurški raziskovalci v obravnavanem obdobju doma blizu 60 predavanj in 8 v tujini. V domačih strokovnih revijah so objavili 53 člankov in 12 tudi v tujih.

Proizvodnja jekla pada

Po podatkih mednarodnega inštituta za jeklo (IIA) se je proizvodnja jekla v devetih mesecih letos znižala za dobrih dvanajst odstotkov glede na enako obdobje lani, točneje 341,4 na 300,1 milijona ton. V zahodnoevropski skupnosti je padec odstotkov (največ na Nizozemskem – 20,3 odstotka), v ZDA kar 38,2 odstotka, le Japonska je v devetih mesecih 1982 izdelala približno enako količino jekla kot v letu poprej (+0,4 odstotka). Med članicami IIA, ki so povečale proizvodnjo jekla, so med drugimi Avstralija (+32,4 odstotka), Avstrija (+22,2 odstotka), Brazilija (+18 odstotkov) in Mehika (+12,9 odstotka). (B. M.)

Pri vrednotenju raziskovalnih dosežkov, ki jih ni malo, vendarle nekaj pogrešam. Vsi raziskovalni rezultati, ki so prenešeni v proizvodnjo, predstavljajo tudi nek ekonomski učinek, ki se ga da izraziti v številkah. Že nekaj let nazaj je bilo vsaj za del izvršenih raziskav podano tudi, kaj prenos raziskovalnega dosežka v proizvodnjo pomeni vrednostno. Namesto da bi bilo vse več prikaza vrednosti, so letos pri pregledu vrednotenja raziskovalnega dela številke v celoti izostale. Tako je v knjižici in tako je bilo tudi na posterjih, ki so s prikazom raziskovalnih dosežkov posameznih nalog popestrili letošnji izgled v dvorani, kjer se je posvet vršil in predstavljajo novo obliko prikazovanja rezultatov, ki je vzpodbudila živahno razpravo o raziskovalnem delu.

Dopoldanski del posveta je bil namenjen javni razpravi o raziskovalnem programu za leto 1983.

Kar je bilo v javni razpravi letos posebno hvale vredno, je to, da za obravnavo predlogov raziskovalnih nalog za leto 1983 ni zmanjkalo časa. Predlog je že rezultat predhodnih razprav in selekcije na strokovnih komisijah. Pripombe in spreminjalni predlogi ter posamezne dopolnitve, ki so sledile v razpravi poročilom vodij projekta in programov, pa zahtevajo nekatere uskladitve in spremembe predlaganega programa raziskovalnih nalog za prihodnje leto.

Kot je to že v navadi, se ob koncu takih posvetov sprejemajo zaključki in sklepi; tako je bilo tudi pri letošnjem znanstveno-tehnološkem posvetu slovenskih metalurgov. Želimo samo, da bi bili vsi sklepi in zaključki tudi realizirani in bi dosežki znanstveno raziskovalnega dela predstavljali močno podporo kvalitetnemu napredku tekoče proizvodnje v slovenskih metalurških podjetjih in osvojitvi nadaljnemu razvoju, da bi lahko čim bolj pokrivali kvalitetne zahteve predelovalne industrije.

Milan Marolt

Delegati Slovenskih železarn na X. kongresu ZSS

V vseh delovnih organizacijah, članicah SOZD Slovenske železarne, so bile opravljene široke razprave o posameznih temah, ki so bile predmet razprav na pravkar končanem zasedanju zasedanju X. kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Rezultat teh razprav so bila sporočila kongresu, ki so jih na samem zasedanju posredovali naši delavci delegati.

Iz delovnih organizacij so se udeležili kongresa:
ŽELEZARNE JESENICE – Štefan ŠČERBIČ, Sašo PIBER, Vlado REPE in Stane REPOVŽ;
ŽELEZARNE RAVNE – Marjana KJORPENČEV, Franc LEVAR, Jože TROKŠAR, Bernard ZVER;
ŽELEZARNE ŠTORE – Zlatko LESKOVŠEK;
VERIGE LESCE – Jože HOZJAN.

Kot predstavniki delavcev delovnih organizacij so se aktivno vključili v razprave na kongresu. Njihovim izvajanjem so prisluhnili vsi udeleženci kongresa, saj so bila plod razprav, mnenj in stališč vseh zaposlenih.

Iz razprave Štefana Ščerbiča »Družbeno-ekonomski odnosi s tujino ter investicijska politika« je razvidno, da se tudi sindikat v Železarni Jesenice prizadeva v naporih za povečanje izvoza proizvodov na konvertibilno tržišče, saj se delavci zavedajo, da je povečan izvoz eden od temeljev za zagotovitev proizvodnje.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Nova brusilnica ulitkov v Podplatu je že pod streho in se približuje zaključku izgradnje

(Nadaljevanje s 3. strani)

Imajo pa delavci nekaj pomislekov na obstoječe predpise, ki urejajo zunanje-trgovinsko in devizno poslovanje. Predvsem bi veljalo prenehati z obstoječo prakso, da se predpisi menjajo med letom in s tem rušijo izhodišča, na katerih so zgrajeni plani in celotno poslovanje. Delavci prav tako podpirajo prizadevanja, da bi skozi samoupravne sporazume o združevanju dela in sredstev s porabniki dosegli zagotovitev nemotene oskrbe, tako železarjev s surovinami kot predelovalcev z metalurškimi proizvodi. **V svojem izvajanju se je dotaknil tudi investicijskih načrtov Železarne Jesenice, ki so temelj nadaljnega razvoja celotnega kolektiva. Ti se nanašajo predvsem na izgradnjo Jeklarne 2.**

Zahteve jeseniških železarjev za začetek izgradnje nove jeklarne je podkrepil z naslednjima razlogoma:

»Svoje obveznosti, ki jih imamo do družbe kot celote, ne moremo kljub vsem naporom v polni meri zadovoljiti, kajti s 100 in več let starimi agregati ne moremo v korak z zahtevami tehnologije. Druge železarne v Jugoslaviji so v povojnih letih tudi že drugič menjale proizvodne agregate.

Jeseniški železarji smo v prvih letih po osvoboditvi proizvajali 65 % jekla za vso Jugoslavijo. Žal nismo imeli možnosti za večje investicije na proizvodnih agregatih, kajti obveze za proizvodnjo jekla so se iz leta v leto povečevale in ni večjega objekta v Jugoslaviji, zgrajenega po vojni, kjer ni vgrajenega jeseniškega jekla. Smatramo, da tudi jeseniški jeklar zasluži boljše delovne pogoje, predvsem pa varno delo.«

Sašo PIBER je sodeloval v razpravi z referatom »Uveljavljanje množične inventivne dejavnosti«. Na področju inovacijskih dejavnosti je v Železarni Ravne dosežen viden napredek. Narašča število predlogov, sodelujočih avtorjev, prav tako raste višina inovacijskega dohodka, saj bo ta v letošnjem letu dosegel višino 90.000.000 dinarjev, vendar pa s tem niso zadovoljni, saj kljub vzpodbudnim številkam še vedno ne moremo govoriti o množični dejavnosti. Prav tako niso zadovoljni z delom komisij za inovacije. Sindikat bo skušal z boljšim informiranjem vseh zaposlenih o problematiki, ki se pojavljajo v TOZD, spodbujati k razmišljanju poleg inovatorjev tudi ostale delavce. S tem bodo pospešili tudi realizacijo posameznih idej in predlogov. Inovacijska dejavnost se bo morala usmeriti tudi v pripravo rešitev v novi elektrojeklarni, saj ugotavljajo, da uvožena tehnologija ni povsem primerna za naše razmere in pogoje, z izpopolnjevanjem naprav si bodo prizadevali doseči boljše rezultate in izdelovati tako kvaliteto jekla, ki ga naša industrija potrebuje.

Stane REPOVŽ je razpravjal o **problemih samoupravne organiziranosti združenega dela v sedanjem družbeno-gospodarskem trenutku**. Povedal je, da so v Železarni Jesenice pri organiziranju dejavnosti upoštevali ne samo lastne potrebe in interese posamezne organizacije združenega dela, ampak tudi interese in potrebe ostalih TOZD železarne in v zvezi s tem tehnološko povezanost na osnovi dohodkovnih odnosov. Pri tem je posebej poudaril organizacijo in delovanje samoupravnih delovnih skupin. Glede na to, da je vsak delavec vključen v eni samoupravni delovni skupini, je nemogoče, da bi bil odmaknjen oz. odtujen od samoupravljanja. Samoupravna delovna skupina deluje kot zbor delavcev, pojavlja pa se tudi v funkciji sindikalne organizacije. Menijo, da so samoupravne delovne skupine v organizacijskem smislu dobro postavljene in da bo prav njihovem delovanju treba v bodoče dati več poudarka. V bodoče bodo usmerili prizadevanja v združevanje temeljnih organizacij, kjer so za to dani pogoji, in sicer v treh smereh organiziranja (proizvodne in storitvene TOZD ter strokovne službe). Tudi v sestavljeni organizaciji moramo zagotoviti takšne oblike združevanja, je poudaril Repovž, ki bodo na eni strani sposobne omogočiti dovolj intenzivno povezovanje organizacij zaradi specializacije, usklajevanja dejavnosti, skupnega načrtovanja razvoja, skupnega nastopanja na trgu; na drugi strani pa, da bodo oblike skladne s temeljnimi načeli organiziranja združenega dela. Procesi samoupravne organiziranosti se odvijajo prepočasi, saj so v Železarni Jesenice porabili leto dni, da je prišlo do združitve dveh sektorjev v okviru delovne skupnosti. Ob tem se pojavljajo problemi dolgotrajnosti postopkov samoupravnih odločitev.

Delegat Železarne Ravne – **Bernard ZVER** je v svojem referatu »Uresničevanje družbenega stališča o nagrajevanju po delu in rezultatih dela v Železarni Ravne« opisal samoupravno organiziranost železarne in način pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka. V svojem referatu je kritično ocenil predvsem delovanje družbenega dogovora. Ta dogovor preveč izhaja iz rasti dohodka in ne upošteva količine dohodka. To dvoje pa lahko pogojuje večje izplačane OD pri tistih delovnih organizacijah, ki z ustvarjenim dohodkom ne pokrivajo vseh obveznosti iz dohodka. Predlagal je, da bi naj takšen dogovor veljal za vso Jugoslavijo, veljaven pa naj bi bil za daljše, vsaj srednjeročno obdobje. Glede sprejemanja je omenil, da družbenih dogovorov ne bi smeli sprejemati v letu, za katerega veljajo. Samoupravno sporazumevanje med dejavnostmi je izgubilo na pomenu, veljalo pa bi povzelo pozitivne učine sporazumov dejavnosti. K vsem naštetim slabostim je dodal tudi neizdelan sistem ugotavljanja dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti. Glede na to, da ni natančno določeno, kolikšen del izjemnega dohodka se lahko nameni za razširitev materialne osnove v lastni OZD, občini ali republiki, je malo delovnih organizacij, ki bi izjemni dohodek tudi ugotavljale. Na koncu je pozval na učinkovitejšo akcijo menjavanja pozitivnih izkušenj med posameznimi delovnimi organizacijami, SOZD in dejavnostmi, ki bi pripeljala do uveljavitve stimulatívnejšega nagrajevanja proizvodnega in kreativnega dela.

Jože TROKŠAR je v referatu »Obveščanje delavcev – eden od temeljnih pogojev za kvalitetno samoupravno odločanje« opisal informativno dejavnost v Železarni Ravne. Obveščanje delavcev izvajajo preko vrste sredstev obveščanja. V gradivih za organe samoupravljanja objavljajo povzetke gradiv za odločanje na delavskih svetih in drugih organih upravljanja, rezultate poslovanja. V Poročevalcu objavljajo osnutke, predloge, obrazložitve in druga gradiva za odločanje. Pri informiranju vseh delavcev pa uporabljajo Informativni fužinar in Novice, ki jih izdajajo po potrebi. Poleg tega deluje razglasna postaja, uporabljajo pa še oglasne deske. Ocenil je, da je informacij dovolj, niso pa zadosti uporabljene. Informacije so često prezahetne, preobširne. Od strokovnih služb zahtevajo pripravo poljudnejših informacij, sprejemljivih za širši krogi delavcev, ki bodo služile za kvalitetno odločanje. Dogaja se tudi, da nekatere informacije ostajajo pri tistih, ki so jih dolžni prenesti med delavce. Izboljšanje obveščanja povezujejo tudi s preoblikovanjem delovnih in sindikalnih skupin, saj mora delavec v delovni skupini razpravljati o vseh zadevah, ki ga težijo. Pri tem dajajo poseben pomen razpravam o rezultatih poslovanja, ob katerih bi lahko marsikatera rešitev prišla iz baze, ne pa

od drugih struktur, kot se to sedaj pogosto dogaja. Veliko nedorečenega je tudi pri obveščanju v zvezi z investicijsko politiko. Poudaril je, da delavci sicer odločajo o načrtih naložb, slabše pa so obveščeni o realizaciji in ekonomskih učinkih le-teh. Obveščanje v okviru sestavljene organizacije je ocenil kot slabše, saj interna glasila objavljajo le kratke informacije. Vse našete slabosti se opažajo tudi v obveščanju delegatov interesnih in družbenopolitičnih skupnosti, kljub temu pa je dosežen znaten napredek, saj strokovne službe pripravljajo za delegate kratke in kvalitetne obrazložitve, ki jim služijo kot osnova za razpravo in oblikovanje stališč. Kritično se je dotaknil tudi obveščanja preko javnih sredstev. Vse premalo se prikazujejo pozitivni dosežki, ki so v železarni prevladujoči.

Delegat Železarne Štore – **Zlatko LESKOVŠEK** je razpravjal o **usklajevanju planov organizacij združenega dela v SOZD v smislu medsebojno plansko dogovorjenih nalog in odgovornosti delavcev pri izvajanju planov**. Na primeru planiranja v Železarni Štore je prikazal problematiko usklajevanja planiranja delovnih organizacij v sestavljeni organizaciji. V SOZD se dogovorimo o enotnem pristopu, ki pomeni sprejem enakih parametrov planiranja, kljub nekaterim specifičnostim v posameznih DO. Ugotovil je, da se proces planiranja izvaja dovolj usklajeno in enotno. Pri tem pa je opozoril na pomen pravočasnega poznavanja globalnih okvirov možnega poslovanja. Osnovne elemente poslovanja je potrebno določiti dovolj zgodaj, da se lahko izpelje široka javna razprava v temeljnih organizacijah. Poseben problem predstavlja izpolnjevanje planskih zadolžitvev. Na izpolnjevanje bistveno vplivajo zunanji pogoji poslovanja, ki se odražajo na spreminjanju programov proizvodnje. V letošnjem letu je posebno pereče vprašanje oskrbe, saj so se devizni predpisi med letom bistveno spremenili.

Jože HOZJAN je razpravjal o **delegatskem sistemu in vlogi sindikata pri delegatskem odločanju**. Probleme je razdelil na tiste, ki so tehnične narave in tiste, ki so vsebinske narave. Ugotovil je, da je zainteresiranost delegatov za sodelovanje največja v posebnih delegacijah, slabše pa je v splošnih delegacijah, vprašljiva je pogostost sestajanja v splošnih delegacijah predvsem neizdelanih programov obravnave in neusklajenih rokov. Iz razprave o teh vprašanjih je povzel, da tehnični problemi ne smejo predstavljati ovir za dobro in dosledno delegatsko odločanje. V zvezi s tem je treba zadolžiti poslovodne strukture in družbeno-politične organizacije, da zagotovijo pogoje dela tudi tam, kjer jih do sedaj še ni. Vsebinske pomanjkljivosti in težave pa je v vsakodnevni praksi težje odpravljati. Srečujemo se s pomanjkanjem samoiniciativnosti, premajhne zainteresiranosti, odločitve se često sprejemajo mimo delegatske baze, zanje pa nihče ne nosi moralno-politične ali materialne odgovornosti. Za takšno stanje nosijo svoj del odgovornosti tudi sindikati, saj niso v polni meri odigrali zaščitne vloge zakonitosti, je poudaril Hozjan. Pri razreševanju položaja se moramo poslužiti tudi drastičnih ukrepov, kot je odpoklic delegata, zahteve za preместitve posameznih delavcev v družbenih službah, DPS in SIS, v hujših primerih pa zahtevati tudi materialno odgovornost.

Bevc Bojan

KAKO SMO DELALI

V skupni proizvodnji v mesecu septembru nismo dosegli operativnega plana za 6,1 %. TOZD tovarna traktorjev je proizvedla 380 traktorjev ter dosegla postavljeni plan z 95 %.

Elektroplavž

Proizvodnja grodlja je pod planom za 782 ton. Razlog za nedoseganje plana je v zastoju TH peči zaradi popolne redukcije el. energije. V mesecu poročila smo proizvajali specialni grodelj za nodulacijo.

Livarna II

Plan za mesec september ni bil dosežen. Še vedno je glavni problem pomanjkanje delovne sile.

Pri oskrbi s surovinami so še vedno težave s slabo kvaliteto reprodukcij-skega materiala.

Obdelovalnica valjev

Dosežena proizvodnja obdelanih valjev znaša 255 ton, kar pomeni 98,1 %.

Še vedno je v okvari karusel stružnica št. 13422.

LJUBLJANA, 25. oktobra – Pred tednom se je v Sloveniji začelo zbiranje odvzanih gospodarskih strojev in starih nerabljenih avtomobilov. Akcijo, ki bo do konca oktobra, so organizirali Dinos in Surovina, Slovenske železarne in odbor za sekundarne surovine pri GZ Slovenije.

V skladiščih Dinos in Surovina po vsej Sloveniji za kilogram oddanih odpadkov plačujejo 3 dinarje. Odpadke pobirajo tudi v krajevnih skupnostih, kjer naj bi tudi s pomočjo mladinskih organizacij počistili po divjih odlagališčih; v tem primeru pa bosta Dinos in Surovina zaradi prevoznih stroškov za dovoz v zbirna skladišča plačevala za kilogram odpadkov dva dinarja. (A. L.)

Jeklarne

Proizvodnja je dosežena v višini 9.191 ton in je pod planom za 10,9 %. Na nižjo proizvodnjo so vplivali naslednji zastoji in okvare:

- okvara nizkonapetostnega stikala;
- podaljšanje remonta zaradi del na čeljusti II. elektrode;
- menjava gumi cevi za emulzijo in elektrodni hladilec;
- redukcija el. energije.

Valjarna I

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov znaša 2.572 ton, od tega 2.468 ton blagovne proizvodnje in 104 ton za predelavo.

Livarna I

Operativni plan je dosežen 94,5 %. Vzroki za to so zastoji na indukcijskih pečeh, zaradi okvare tokovodnika na BBC-1, okvar kontaktorja in stika špirole z maso na BBC-2, izpad tekočega grodlja zaradi redukcije plavža.

Valjarna II

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov znaša 8.589 ton, kar znaša 102,9 %.

Jeklovlek

V septembru je bila planirana količina hladno predelanih profilov 810 ton, dosegli pa smo 948 ton, kar pomeni 107,7 %. (Nadaljevanje na 5. strani)

Istra-Trst-Gorica

Dolgo je naš narod trpel ponižanja in izkoriščevanje pod avstroogrsko monarhijo, zato ni čudno, če so mnogi krogi in posamezniki mislili in naklepili, kako se znebiti odvisnosti in izkoriščanja. V vojnih pohodih imperialistov so se najzavednejši sinovi slovenskega in drugih tlačanih narodov organizirali v enote prostovoljcev, ki so se z bojem hoteli osvoboditi. Tako je znano, da so se imperialističnim težnjam avstroogrskih in italijanskih političnih in vojaških krogov v prvi svetovni vojni postavili po robu načrtno in junsko tudi slovenski dobrovoljci. Italijanska propaganda je oznanjala zvestobo naših narodov do Avstro-Ogrske monarhije, to lažno propagando pa so na najboljši način pobijali Slovenci, Hrvati in Srbi kot vojni dobrovoljci, ki so s svojim junaštvom v bojih proti Avstro-Ogrski in Nemčiji v Srbiji, na Dobruđi, na solunski fronti in v Italiji dokazovali, da se hočemo osvoboditi izpod tisočletnega suženjstva. Znano je, da je Jugoslovanski odbor kot revolucionarni komite za osvobodilno akcijo proti Avstro-Ogrski vodil v zavezniških in nevtralnih deželah odločno propagando za osvoboditev in združitve avstroogrskih Jugoslovancev.

Najboljši dokaz za boj proti Avstro-Ogrski pa je dal med prvo svetovno vojno na avstrijsko-tirolski fronti proti Italiji dr. Ljudevit Pivko, pred to vojno srednješolski profesor v Mariboru, v avstrijski vojski pa od leta 1917 rezervni nadporočnik, ki je tega leta na omenjeni fronti pri kraju Carzano in v Suganski dolini poveljeval stotnjiki, ki so jo sestavljali Bosanci in Čehi. Na sestankih med frontama sta se dr. Pivko, ki je prevzel vojno ime Paolini, in predsednik italijanskega generalštaba major Pettorelli Lallatta, z drugim imenom Finzi, dogovorila za izvedbo načrta, ki ga je zasnoval dr. Pivko. Slednji je do podrobnosti strateško in taktično izdelal načrt za preboj fronte; priložen je bil zemljevid z natančno označenimi bojnimi položaji avstrijske vojske, s podatki o porazdelitvi čet, topov, številu vojaštva in dr. zarotniki bi odprli fronto pri Carzanu in v Suganski dolini, italijanska vojska pa bi z naglo in odločno ofenzivo brez ovir lahko globoko prodrla v Južno Tirolsko. Zarotniki na avstrijski strani so septembra 1917 sprostiti vse dohode, odstranili na določenih prehodih mine in ovire, prerezali električne žice in v elektrarni ustavili turbine. Toda zaradi omahovanja generala

Cadorne sploh ni prišlo do nagle ofenzive z močnimi vojaškimi silami, temveč so italijanske skromne sile obotavljale prodirale. Avstrijci so kmalu opazili, kaj se dogaja, prešli so v protinapad in zadušili vso carzansko akcijo, fronto pa zamašili. Propadla je enkratna priložnost, da bi avstrijski zarotniki morada zajeli avstrijskega cesarja Karla, ki je s spremstvom prišel na fronto, da bi dvignil moralo avstroogrskih čet, ki so jih v glavnem sestavljali Slovani, zlasti Južni Slovani. Če bi italijanska vojska prodrla preko Carzana do Brennerja, globoko v avstrijsko zaledje, bi se izognila veliki ofenzivi, ki jo je mesec dni po propadli carzanski akciji oktobra 1917 začela združena avstro-ogrška in nemška armada in po katastrofalnem porazu pri Kobaridu in Tolminu pognala Italijane vse do Piave. Dr. Pivko in njegovi zarotniki so se še pravčasno umaknili v Italijo, kjer je Pivko septembra 1917 ustanovil po njem imenovani bataljon, ki je štel okrog 900 jugoslovanskih borcev, med katerimi je bilo 114 Slovencev iz Koroške, Štajerske, Kranjske in Primorske. Od septembra 1917 do novembra 1918 je bil bataljon na raznih odsekih italijanske armade in je predvsem agitiral proti Avstro-Ogrski, deloma pa je opravljal tudi izvidniško službo. Pivkovci so v Italiji sodelovali tudi pri organizaciji češkoslovaških legionarjev za boj proti Avstro-Ogrski. S propagando so neprestano skušali vplivati na svoje rojake v avstroogrskih polkih, na katere seveda niso streljali, o nesmiselnosti prelivanja krvi za osvojevanje zatiralsko Avstro-Ogrsko.

Po porazu pri Kobaridu in Tolminu sta bila italijansko vodstvo in javnost popolnoma demoralizirana. Strt je bil njihov odpor na fronti. Toda na pomoč so prišli francoski in italijanski ter slovenski, zlasti češki dobrovoljci. Tako je bil v juniju 1918 preprečen načrt avstro-ogrsko vojske, da prode z močnim ofenzivnim sunkom v Lombardijo in prisili Italijane h kapitulaciji. Zopet so dobrovoljci z zvezami prode fronte črte odkrili namere na avstrijsko-ogrski strani. Italijani so bili sami nespособni za obrambo, zato pa so francoski, angleški in ameriški oddelki ter dobrovoljci, zlasti Čehi z Jugoslovani, katerih število je naraslo na štiri popolne divizije, prešli v protinapad na Piavi in tudi na solunski fronti. Uspehe so dosegali na obeh frontah, s tem pa omogočili udarec zaveznikov na zahodni fronti. V

oktobru 1918 sta avstrijska in nemška vojska kapitulirali.

In kaj smo Slovenci in Jugoslovani dobili kot priznanje za ogromne žrtve v borbah proti imperialistom Avstro-Ogrske in Nemčije?

Po dolgovernih, številnih pogajanjih in zarotah proti novi državi, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, in zlasti proti Slovincem na Primorskem, na Notranjskem in v Julijski krajini, je bila v kopaliskem mestu Rapallu na italijanski rivieri sklenjena prisilna pogodba med tedanjim kraljevino SHS in Italijo, s katero si je Italija prisvojila Trst, Gorisko, Istro (brez Kastva in otoka Krka), del Kranjske, Zadar in Lastovo, skupaj 9200 km² in 900.000 prebivalcev, od tega okoli 600.000 Slovencev in Hrvatov; ustanovljena je bila posebna svobodna in neodvisna Reška država, ki pa je bila z rimskim dogovorom leta 1924 priključena Italiji.

Šele v drugi svetovni vojni so morali naši zavezniki zaradi herojske borbe jugoslovanskih narodov in plebiscitarne odločitve prebivalcev Primorske in Istre priznati, da spada to ozemje k Jugoslaviji. Tako sta bili pred 35. leti, to je 15. septembra 1947, Primorska in Istra združeni z matično deželo Jugoslavijo. Vprašanje naše zahodne meje in Trsta je dobilo med drugo svetovno vojno prvorazredni politični pomen, saj so posebno Britanci šteli nadzorstvo nad Trstom in Julijsko krajino za položaj, od katerega ni samo odvisno, kolikšen naj bi bil po koncu vojne angleški vpliv v Srednji Evropi in na Balkanu, ampak tudi novo splošno ravnovesje sil na tem območju. Američani so se temu stališču pridružili šele leta 1945. Že leta 1943 in 1944 so obstajale razne variante za močno vojaško akcijo v Italiji, kar bi omogočilo zased-

bo Trsta in prodor skozi ljubljanska vrata v Srednjo Evropo. Pod najhujšim pritiskom so se morale jugoslovanske enote 12. junija 1945 umakniti iz Trsta, ki je prišel docela pod nadzorstvo zahodnih zaveznikov. Tu ni šlo samo za politični pritisk ampak za dejansko vojaško grožnjo. S težkim srcem so naši diplomati morali popustiti. In tako smo izgubili z nepozabnimi žrtvami osvobojen lep del slovenske in hrvaške zemlje.

Vrhovni plenum OF je namreč 16. septembra 1943 »izpolnil temeljno, iz naravnih in zgodovinskih pravic izhajajočo zahtevo slovenskega naroda: priključitev Slovenskega Primorja k svobodni in združeni Sloveniji v svobodni in demokratični Jugoslaviji«. Proglas zbora odposlancev slovenskega naroda 3. oktobra 1943 v Kočevju (prisostvovalo mu je tudi 28 odposlancev iz Slovenskega Primorja) potrjuje sklep in ugotavlja, da je Osvobodilna fronta s tem storila zgodovinski korak. NOO za Istro je 13. septembra 1943 sprejel sklep o združitvi Istre s Hrvaško, kar potrjuje ZAVNOH z odlokom 20. septembra 1943. Predsedstvo AVNOJ je 29. novembra 1943 potrdilo sklep vrhovnega plenuma OF in sklep ZAVNOH.

Ogromno žrtev je bilo za osvoboditev Slov. Primorja in Istre, a žal smo izgubili Trst, Julijsko Krajino, Gorico, Kanal-sko dolino, Rezijo. Veliko nerazumevanja je bilo za naše upravičene zahteve. Danes pa lahko ugotavljamo, da so v Italiji še krogi, ki niso naklonjeni osimskim sporazumom in skušajo ovirati izvajanje določil teh sporazumov, kakor tudi izvajanje določil zakona o globalni zaščiti Slovencev v Italiji. Zal ni vsem do miroljubnega sožitja in dobrin sosedskih odnosov.

(Po raznih virih uredil R. U.)

XI. KONGRES ZSMS

Dne 23. in 24. oktobra je potekal v Novem mestu kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Iz občinske konference ZSMS Celje so se udeležili kongresa delegati:

- Grabner Pavel iz delovne organizacije Ingrad Celje,
- Kocman Vojko iz delovne organizacije Železarna Štore,
- Romih Janja, študent FSPN,
- Mirnirk Jasna, dijak STS – smer kemija in
- Platovšek Pavel, sekretar OK ZSMS Celje.

S svojimi razpravami na teme: ZSMS v boju za razvoj političnega sistema samoupravljanja, področja družbeno-ekonomskega protislovja samoupravne družbe, specifičen družbeni položaj mladih in dejavnost ZSMS, Zveza socialistične mladine Slovenije v boju za

uveljavljanje ostalih za mlado generacijo pomembnih družbenih interesov, so prispevali k boljšemu poteku kongresa in kvalitetnejši izdelavi dokončnih kongresnih dokumentov. Razprave celjskih delegatov so rezultati širše obravnave osnutka programskih usmeritev po osnovnih organizacijah in organih občinske konference ter temeljitega pregleda in ocene dela in problematike mladih v vseh sredinah.

V nadaljnjem delu nas mlade čakajo še priprave na XI. kongres Zveze socialistične mladine Jugoslavije, ki bo v mesecu decembru v Beogradu. V pokongresnih aktivnostih pa bo potrebno takoj preiti na dopolnjevanje naših programov in statutih te konkretno izpolnjevanje zadanih nalog.

K. V.

(Nadaljevanje s 4. strani)

Obdelovalnica litine

Operativni plan smo presegli za 45,2 %.

Večjih težav ta mesec pri proizvodnji litine ni bilo; pojavile so se le pri obdelavi kokil, ker se je pokvaril stroj SONIES, vendar so ga vzdrževalci z velikim prizadevanjem v kratkem času popravili.

V tem mesecu smo sestavili 26 sestavov.

Tovarna traktorjev

Operativni plan za mesec september je bil postavljen v višini 400 traktorjev, izdelanih pa je bilo 380 komadov ter je bil tako dosežen plan v višini 95 %.

Plan ni bil dosežen zaradi pomanjkanja materiala, predvsem gum, lesnih oblog, koles, volanov ...

Poleg proizvodnje traktorjev smo izdelali tudi 50 enot za izvoz v Korejo in opravili razne storitve, kot lakiranje za RINKO in AUREO Celje.

Zaposleni

Število zaposlenih znaša 3.427, letni plan pa predvideva 3.447 oziroma 99,4 %. Z upoštevanjem nadur je znašalo skupno število zaposlenih v tem mesecu 3.494, skupno število po planu pa 3.536, kar predstavlja 98,8 % realizacijo letnega plana.

Nadure

Operativni plan je predvideval 12.166 ur, doseženih pa je bilo 11.020 ur, kar je 9,4 % manj od planskih.

Produktivnost

Na nivoju DO znaša produktivnost 98,01 %.

Po konferenci na delo

29. septembra ob 7.30 smo se zbrali v glasbeni učilnici delegati skupnosti učencev iz posameznih oddelkov in delegati raznih krožkov. K pomembnosti pionirske konference je prispevala tudi slovesno okrašena soba. Pionirji s čepicami in z ruticami smo zasedli svoja mesta. Veseli smo bili, ker smo lahko v svoji sredi pozdravili predstavnico Železarne Štore tovarišico Hrastnikovo in tovarše učitelje. Izvolili smo pionirsko delovno predsedstvo. Predsednica pionirske organizacije Andreja Doberšek

je prebrala poročilo o delu PO v lanskem šolskem letu in ugotovila, da smo naloge vestno izpolnili. V nadaljevanju konference smo sprejeli nove programe dela in izvolili nov odbor pionirskega odreda. Sprejeli smo toliko nalog, da bomo morali vse leto trdo delati.

Po končani konferenci smo odšli na pohod po poteh XIV. divizije. Že naslednji dni pa smo začeli z delom v interesnih krožkih.

NATAŠA ČAGALJ, 7. a

Pismo z gora

Tebi se javljam, čeprav bo to pisanje ostalo na tem listu moje knjige sanj. Poleg tega ne vem, kaj me žene, da pišem ravno tebi. Mogoče zato, ker me preganja neka zla slutnja, ko pomislim na svojo jutrišnjo pot.

Ko tako pogledujem proti žlebu, skozi katerega nameravam jutri prilesti na vrh, in kljub temu da le-ta izgleda tako enostaven, se počutim nekako nelagodno. Ne da bi se bal, kot se tudi nisem bal ničesar, kar bi mi lahko prinesla ta ali ona gora. Vseeno si nikakor ne morem predstavljati, da potem ne bo tam zgoraj, ali kamor že pač odplava tvoj duh, nič več lepih misli na nekoga, ob čigar imenu vedno vzdrihti srce, pa naj ga sliši kjerkoli.

Čudovit dan sem imel danes. Dopoldan sem si nekoliko ogledoval posebnosti Trbiža, potem pa sem krenil na pot. Kako je bil samo čudovit pogled na moje cilje v prihodnjih dneh! Nisem vedel, ali naj samo občudujem te vrhove in tako s spoštovanjem od daleč zrem v njihove prepadne stene, ali pa naj jim stopim nasproti in dodam svoji zbirki še nekaj vrhov, ki so bili pod mojimi nogami. Viš ali Montaž, bi se vprašal Hamlet, ko bi videl to, kar sem videl sam. In sem krenil proti Višu.

čim laže našel pravi vstop. Kaj hitro sem vse opravil in se z nahrbtnikom zagrizel v prvo strmino. Resda mi je kdaj zastal dih in tudi srce, ko sem pogledoval podse, pa ni bilo tako čudo. Vendar tista zla slutnja od včeraj ni bila kar tako. Po dobri uri lahkega plezanja so se pričele prave muke. V ozkih prehodih v žlebu, pa še po nerodnih stopih povrhu, mi je moje čudo od nahrbtnika zaradi velikosti delalo izredne preglavice. Po večkrat je bilo potrebno preplezati isto pot; vendar ko sem zgoraj nad sabo gledal vrh Viša, levo Gamsovo mater, Innominanto, zadnje lastovince, me tisti duh, ki te sili vedno više, ni pustil pri miru. Pregarjal me je, da se kljub vsem težavam vzpenjam vedno više in više, pa naj so bile te težave še tolikšne. Po petih urah sem se prebil na vrh. Zadnji del je bil nekoliko lažji, če izvzamem tisto tečno skratje, padajoče kamenje in tisti polurni dremež, ki sem si ga privoščil.

Če bi me vprašala, kaj me dela tako srečnega, ko priplezam na vrh kake gore, bi ti ne znal prav razložiti. Ne vem, ali je to tisto pričakovanje nečesa neznanega, ali to da sem vrh osvojil po kakšni težki smeri, ali to da se na vrhu lahko popolnoma sam predam svojim mi-

niti nisem tako slab v angleščini, kot si mi nekoč dejala. Cele ure sem ob večerih z njima klepetal o vsem mogočem, ure in ure smo čarali v Montaževi steni, ko nas je sonce peklo ter nas pokrilo s pravo cigansko barvo. In te dni sem se odločil, da se ponovno vrnem sem. Veliko lepih stvari nisem utegnil pogledati. Tudi ti moraš iti zraven, da sama občutiš ta blažen mir, ki ga ustvarja pri-

gotnost kamnitih velikanov okoli tebe, ko se lahko predaš vsemu; od brezskrbnega pohajkovanja, mislim, obujanja spominov, ki te osrečujejo, pa tudi odpirajo nezacejene rane. Vendar pa si kljub vsemu vendarle srečen.

Čaka me še samo kos poti do Selle Neveje, potem pa moram najti prvo pot, ki me pripelje bliže domu, bliže tebi.

»A«

Strelci Kovinarja tretji

V Celju se je dne 12. 9. vršilo republiško strelsko tekmovanje z MK orožjem v spomin, ki se prireja legendarnemu komandantu XIV. divizije, narodnemu heroju in dolgoletnemu predsedniku Strelske zveze Slovenije JOZETU KLANJSKU-VASJI. Predsednik RSZ je bil v letih 1952 do 1965. Ob tej priliki je vredno opisati del njegovega življenjepisa.

Jože Klanjšek je bil rojen 29. aprila 1917 v Drtiji pri Moravčah. V partizane je vstopil koncem leta 1941. Bil je borec, mitraljezec, komandir čete, komandant bataljona in pozneje komandant Kočevskega odreda. Udeležil se je vseh borb in napadov tega odreda in ker se je po izredni hrabrosti izkazal, je kmalu postal namestnik komandanta in komandant Serčerjeve brigade. Sodeloval je v vseh borbah v Roški ofenzivi, v Suhi krajini in Pri Novem mestu, predmestju Ljubljane itd. Po napadu na Kočevje je bil postavljen za komandanta XIV. divizije, s katero je uspešno vodil še naprej borbe po Dolenjskem, nato vrsto borb pri prehodu divizije preko Hrvaške, ostre borbe z ustaši, napad na Senovo in dalje vrste težkih borb ob legendarnem pohodu XIV. divizije po Štajerskem. Po tej poti, ki je bila ena sama borba z nadmočnim sovražnikom, je odšel v IX. korpus na Primorskem, bil komandant XXXI. divizije, tam težko ranjen, nato pa postavljen za namestnika komandanta IX. korpusa. Glavne borbe na Štajerskem: Senovo, Planina, Rimske toplice, sektor Dramelj, preboj preko ceste Maribor-Celje, Šoštanj-Slovenj Gradec, Paški Koz-

jak, boj za Graško goro, preboj Ravne, Menina planina itd.; na Primorskem pa na Trnovem in Trnovski planoti, v Vipavski dolini in Krasu. V zadnji ofenzivi leta 1945 je v najtežjih okoliščinah iz sovražnih obročev prepeljal 600 ranjencev na Dolenjsko. Nazadnje je sodeloval v borbah za osvoboditev Trsta. Njegova največja zasluga je poveljevanje XIV. diviziji na njenem pohodu na Štajersko, ki predstavlja eno največjih epopej slovenske partizanske borbe.

Memorialno tekmovanje je letos organizirala Občinska strelska zveza Celje. To je eno izmed najbolj kvalitetnih strelskih tekmovanj v naši republici, saj nastopajo v ekipah strelci obeh strelskih programov, mednarodnega in nacionalnega, ne glede na spol in kategorije. Ker naša strelska družina v republiškem merilu dosega vidne rezultate, se je na podlagi kvalifikacij uspela uvrstiti v ta zaključni del tekmovanja in izmed 12 ekip dosegla izvrstno tretje mesto. Ekipo so sestavljali strelci Kočvar Ivan, Dečman Vili, Česnik Jože in Malec Branko. Že letos konec oktobra se je pričelo tudi tekmovanje z zračnim orožjem v enotni slovenski republiški ligi. Tudi tu se je naša SD na podlagi doseženih rezultatov uspela uvrstiti med 12 najboljših ekip iz Slovenije. Sama uvrstitev v enotno slovensko ligo pomeni lep uspeh, če upoštevamo, da v Sloveniji deluje preko 280 strelskih družin. Tradicija dobrih strelcev iz majhnega naselja Štor se bo nadaljevala. Našim fantom v tej novoustanovljeni ligi želimo kar največ uspehov.

Malec Boris

Srečanje v planini (foto Horvat)

Viš je pred mano rasel vse višje, a desno se je na trenutke pokazal vrh Montaža. Njegova severna stena me je spremljala skoraj pol poti, potem pa jo je zakril s travo poraščen plečat Nabojš in Viševa stena je postajala še večja, še mogočnejša. Prav zasanjano sem bil zagledan vanjo in noge so same, ko da so občutile mojo zanesenost, hodile svojo pot, ko da so me razumele, ko da ne bi hotele motiti mojih misli.

Pravkar sem se zazrl skozi okno in vrzel enega od zadnjih pogledov na »mojo pot«. Čudovita je. Stena Viša pa se čedalje bolj pogreza v temo in postaja vse bolj grozeča. Črn oblak nad njo vse to stopnjuje, dokler je ne bo popolnoma zakril.

Ne vem zakaj, a zla slutnja še naprej ostaja.

Uspešno mi je!

Zjutraj sem odšel, čeprav mi je oskrbnik v polomljeni angleščini govoril o bogve kakšnih težavnostnih stopnjah. Vzpenjal sem se po južnem pobočju Nabojša, da bi čim bolj položno prečkal melišče pod Višovo steno in kar se da lahko vstopil v žleb. Pred ledenikom sem odložil vso popotno kramo ter se brez vsega odpravil preko njega, da bi

slim. In ob vseh teh mislih celo razmišljam, zakaj sva si midva v pogledu gorništvu tako različna.

Ko sem se nagledal čudovitega pogleda proti Montažu in na drugi strani majhnega vršička Triglava, ki se je skrival za meglicami, pa Jalovca, sem si izbral široko pot proti koči Corsi, na kateri bi lahko dva držel se za roke ustvarjala prave vragolije, tako je bila sporna. Pravi užitek je bil ta spust, kjer se mi je pogled zaustavljaval desno na razpadajočih ostankih prve svetovne vojne na Koštrunovih špicah, levo na poličkah Gamsove matere, ki so se tako zapeljivo spogledovale in me vabile, da se vzpnem na njih, in daleč pred mano na vršičkih Triglava, Mangrta, Jalovca in kdo ve na katerih vrhovih še.

V koči imam večje težave kot včeraj. Prav boljjo me roke, ko sem moral tako govoriti, da sem dobil vse, kar sem si zaželel. Teško jim je dopovedovati. Pravkar slišim slovensko besedo. Nekdo je izgovoril kar cel stavek. Pa takšno domotožje!

Nekoliko sem pozabil nate. Ne bodi preveč huđa. Ti trije pretekli dnevi so minili kar prehitro. Srečal sem dva Holandca, s katerima sem se kar prisrčno spoprijateljil. Sedaj tudi ugotavljam, da

I. ekipa strelcev (foto Malec)

ZGODOVINA IZUMOV

TERMOELEMENT

Pravijo, da se instrumenti za merjenje energije ne morejo spremeniti v naravo za njeno proizvajanje ali pretvarjanje. Edina izjema je termoelement.

V 19. stoletju so odkrili »Seebeckov efekt«, imenovan tako po Thomasu Johannu Seebecku iz Berlina, ki je leta 1821 spoznal, da teče skozi omrežje, če sestaviš žici iz različne kovine in ohranjaš njuni stikališči različno topli – eno toplo in drugo mrzlo – električni tok. V začetku našega stoletja so izrabljali ta učinek v obratni smeri, da so kar se da natančno merili temperature. Napravi pravimo termoelement ali termični člen in je električni toplomer iz dveh žic različnih kovin: na enem izmed stičišč se meri temperatura, drugi stik pa ima stalno nizko temperaturo. Tok, ki zaradi tega teče skozi omrežje, je moč meriti z galvanometrom ali s potenciomrom, kar kaže, da se ustvarja elektromagnetno polje; v tem in onem primeru je moč razbrati temperaturo na skali.

Ko smo po drugi svetovni vojni dobili radioaktivne izotope in se je hkrati razmahnilo vesoljsko raziskovanje, so

začeli znanstveniki razmišljati, kje bi našli nove, neodvisne vire energije. Zdelo se je, da so izotopi še najprimernejši za izdelavo majčkenih električnih generatorjev, takšnih virov energije, kakršne bi potreboval umeten zemeljski satelit za delovanje svoje električne opreme, na primer radijskih oddajnikov. Leta 1959 so raziskovalci komisije ZDA za atomsko energijo pokazali delovanje naprave, imenovane »Snap III«, ki ni bila večja kot $14 \times 11,5$ cm in je tehtala slab poltretji kilogram. V njej je bila kroglica radioaktivnega izotopa polonija 210, ki so jo kot napere na kolesu obkrožali dvajseteri pari termoelementov. Izotopovo sevanje je ustvarjalo toploto in tako je skozi termične člene tekkel tok z močjo kakih 5 wattov. Nasledniki Snapa III, ki proizvajajo veliko več energije, krožijo zdaj okrog zemlje ali pa v avtomatskih vesoljskih ladjah potujejo na druge planete. Čeprav je termoelementna baterija za vsakdanjo rabo na zemlji še predraga (in zaradi sevanja tudi prenevarna), ima velike prednosti, ki so v vesolju izrednega pomena: je zelo dolge življenjske dobe, majhne teže, poleg tega pa je ni treba napajati.

Iz knjige »Heureka«

ŽARNICA

Joseph Wilson Swan (1824–1914) je rekel, da je prvič pomislil na električno razsvetlavo med nekim predavanjem v Sunderlanskem Atheneumu. Ker je veliko bral, je med drugim naletel tudi na opis aparata, ki oddaja električno svetlobo s pomočjo nepretrgane kovinske ali ogljene nitke v brezračnem prostoru.

Swan je kmalu spoznal, da je pri izdelavi električne svetilke s tanko nitko potrebno upoštevati tri pomembne dejavnike. Najprej je bilo potrebno poskrbeti za ustrezen vir elektrike. Potem je bilo treba najti snov, iz katere bi izdelali nitko, ki bi bila takšna, da bi ustrezala proizvodnim razmeram in bi prenesla visoko temperaturo. In ker bi nitka takoj zgorela, če bi bilo v svetilki kaj zraka, je bilo potrebno izboljšati vakuumsko črpalko.

Okoli leta 1848 je uporabljal izbrane papirje, narezane na trakove, ki so bili včasih prepojeni s sladkornim sirupom, smolo ali drugim tekočinami; vse

to je zavil v gmoto zdrobljenega oglja in segreval do visoke temperature v lončarski žgalni peči. Ti poskusi so trajali več let in 18. decembra 1878 je na sestanku društva kemikov v New-Castle-on-Tyne že lahko pokazal ustrezno svetilko s tanko ogljikovo nitko v vakuumu.

Vse do leta 1881 se mu ni posrečilo, da bi začeli množično izdelovati njegovo svetilko. Medtem je ameriški izumitelj Thomas Alva Edison proučeval isti problem in tudi približno v isti smeri. Edison navadno velja za izumitelja žarnice, toda strogo vzeto je treba dati prednost Swanu. Edisonova ogljikova žarnica – ki je uporabljala zoglenelo bombažno nit – se je prižgala 21. oktobra 1879 in je gorela nepretrgano štirideset ur. S svojim običajnim občutkom za reklamo je Edison zmagoslavno razsvetlil glavno ulico svojega rojstnega mesta Menlo Parka v New Jerseyu z žarnicami, zahteval patent in jih začel izdelovati v velikih količinah. Nazadnje sta se konkurenčni družbi združili v podjetje Edison and Swan United Electric Co.

(Iz knjige Heureka)

ŠPORT IN REKREACIJA

Medobratno tekmovanje v plavanju:

Verjetno je dopustniško obdobje vzrok za tako majhno udeležbo na medobratnem tekmovanju v plavanju. Sodelovalo je samo 22 tekmovalcev. Tekmovanje je bilo 24. avgusta na odprtem bazenu v Celju. Tekmovanje se je vršilo v prostem slogu 50 m in štafeti 4×50 m.

V skupini članov do 35 let je zmagal Razboršek Danilo-Elektroenergetski v času 32,68 sek., drugi je bil Kasenburger-Mehanična s časom 37,21 sek. in tretji Bobnič Drago-Elektroenerget. s časom 39,66 sek.

V skupini članov nad 35 let je prvo mesto osvojil Bajramović Edvard-Sk. službe s časom 35,88 sek.

V štafeti 4×50 m so bili rezultati naslednji:

1. mesto Elektroenergetski s časom 2:38,92
2. mesto Skupne službe s časom 2:39,78
3. mesto MO s časom 2:46,03
4. mesto Livarna 3:06,41
5. mesto Valjarna z nepopolno ekipo 1:41,56 sek.

Kljub manjšemu številu nastopajočih je bilo tekmovanje zanimivo.

Medobratno tekmovanje v streljanju z MK puško:

V dneh 1. in 2. 9. t. l. se je odvijalo medobratno tekmovanje v streljanju z MK puško. Udeležilo se ga je 10 ekip in 56 posameznikov. Vsaka ekipa je štela 6 tekmovalcev, za ekipno uvrstitev pa so se upoštevali štirje najboljši rezultati.

Ekipni vrstni red:

	krogov
1. Valjarna	326
2. Livarna	326
3. Elektroenergetski	313
4. Sk. službe	297
5. MO	291
6. KK	272
7. Jeklarna	262
8. Mehanična	244
9. TT.	243

Sest najboljših posameznikov:

Dečman Vili, 88 krogov,
Bogdanović Vlado, 86 krogov,
Rezar Fric, 85 krogov,
Podpečan Vili, 89 krogov,
Grajžl Ivo, 84 krogov,
Kavka Lidija, 84 krogov.

Ribolov:

Tekmovanje v ribolovu v okviru medobratnega tekmovanja se je odvijalo 19. 9. 1982 na Slivniškem jezeru. Kljub lepemu vremenu in dobri organizaciji ribiške družine Voglajna ulov ni bil tako uspešen, kot si ribiči želijo.

Tekmovanja se je udeležilo 11 ekip in 57 posameznikov.

Ekipno so udeleženci dosegli naslednje rezultate:

	točk
1. Livarna	1001
2. KKO	901
3. Valjarna	584
4. Transport	183
5. Elektroenergetski	166
6. Jeklarna	138

Ekipa MO, Sk. službe, TT, Komerciala in Mehanična pa tokrat niso imele ribiške sreče in so ostale brez rib. Med posamezniki je bil prvi Perpar Božo, drugi Cerovšek Slavko in tretji Cater Stane.

Gobarjenje:

Da je hoja zdrava, ni potrebno posebej poudariti. Zato smo se odločili, da združimo zdravo s koristnim in organizirali prvič tekmovanje v nabiranju gob. Tako smo se zbrali v soboto, 18. 9. 1982, pri ribiškem domu na Tratni, od koder smo se razkropili v okolico Slivniškega jezera, da poskusimo gobarsko srečo.

Kljub skromni udeležbi (sodelovalo je 14 posameznikov in 5 ekip) je bila bera gob bogata. Po ocenjevanju in odličnem predavanju o vsaki vrsti gob, za kar je poskrbel tov. Barič, so bili rezultati tekmovanja naslednji:

	točk
1. Livarna	83
2. Elektroenergetski	71
3. Mehanična	50
4. MO	40
5. Sk. službe	

Želja vseh prisotnih je, da bi se še večkrat takole pomerili in hkrati spoznali nove vrste gob, katerih je v naših gozdivih veliko. Poleg tega bi želeli pritegniti še ostale, ki imajo veselje do gobarjenja.

Rudi Stante

Športno srečanje

Dne 30. 9. 1982 smo se valjarji zbrali na velikem stadionu na Lipi, da bi odigrali prijateljsko nogometno tekmo MLADI PROTI STARIM. Skupaj smo začeli »kapljati« ob 15.00 uri, tako da smo si ob 15.30 že lahko razdelili drese in sestavili ekipe. Ker smo bili »ta starejši« v manjšini, smo si sposedili ne preveč starega Romana in mu določili, da opravlja dela in naloge VRATARJA na velikem голу. Ko smo opravili vse potrebne dogovore, je sodnik Jože B. zapiskal pričetek srečanja. Zelo dobro smo se upirali napadom mladih, ki so bili hitrejši od nas, sicer pa slabše tehnično podkovani, saj so pri naših starej-

ših prav presenečali s svojo »eleganco« Boris, Florjan in še posebno Fric s svojo enkratno »fuzbalersko« postavo. Mladi so nam zabili samo štiri gole, čeprav so postavljali čisto jugoslovanske prognoze o kar dvoštevilnem rezultatu. Po končanem srečanju smo mladim zmagovalcem plačali ljubljeno pivo – za kar so se mladi nogometaši tudi revalizirali, čeprav smo bili v tej panogi verjetno zmagovalci starejši.

Po res prijateljski tekmi in še bolj prijateljskem srečanju v gozdičku nad kegljiščem smo se v poznem mraku tudi prijateljsko razšli!

G. P.

Demonstracija jadriranja na deskah

Ob zaključku letošnje poletne sezone se je kot odmev na poziv v Štorskem informatorju zbrala ob Slivniškem jezeru desetina najbolj vročih privržencev tega športa. Poleg desk sta se pojavili tudi dve jadnici.

Ob idealnem vremenu smo udeleženci srečanja med seboj zamenjali in preizkušali različne vrste jadrlnih desk od turističnih, turnih pa vse do tekmovalnih tipov. Postavili smo tudi tako imenovani tekmovalni trikotnik, ki pride v poštev na regatah. Vsi prisotni smo bili mnenja, da nudi Slivniško jezero lepe možnosti za razvoj tega športa tudi v okviru naše delovne organizacije. Železarna Jesenice npr. nudi

svojim delavcem na Blejskem jezeru jadralske deske in organizira tečaj jadriranja. Z minimalnimi sredstvi in nekaj volje bi bilo možno izvesti podobno akcijo tudi pri nas v Štolah.

V januarju naslednjega leta bomo preko komisije za rekreacijo začeli z zbiranjem prijav za začetniški tečaj jadriranja na deski, ki ga bodo vodili izkušeni vaditelji. Če bodo dane možnosti, bomo tečaj zaključili na morskih valovih.

Upam, da sem s temi nekaj vrsticami predramil vse tiste navdušence, ki do sedaj še niso stopili na desko, a si to želijo.

Jadriranje na deski je verjetno ena najbolj perspektivnih rekreacijskih aktivnosti, ki poleg vrhunškega užitka nudi posamezniku zdravo in sorazmerno poceni rekreacijo. Ko imaš enkrat svojo desko, so ostali stroški zanemarljivi.

Nasvidenje spomladi na tečaju!
Ščurek Božidar

TISOČ KILOMETROV JADRANJA NA DESKAH

Opisal sem pot, ki sem jo opazoval in doživljal z druge strani, kot večina naših in tujih turistov. Prav zaradi tega sem si ustvaril neko svoje mnenje. Če me danes kdo vpraša: »Čuj Zdravc, kam naj grem na morje?«, bi mu lahko odgovoril takole. Za jadralca je najzanimivejši srednji Jadran. V teh poletnih mesecih je v tem delu Jadrana stalni veter in to predvsem maestral, ki se povzpne tudi do pet boforov. V južnem Jadranu ni vetra ugodnega za jadrnanje, dočim v severnem Jadranu vplivajo na veter cikloni, ki prekrivajo Evropo in s svojim robom zajamejo večkrat celo Istro.

Po urejenosti avtokampov in najboljši turistični ponudbi je znana Istra. Za manj zahtevnega turista pa bi kljub daljši vožnji predlagal srednji Jadran, poln zalivčkov in peščenih plaž in pred njimi veliko otočkov. Južni Jadran, znan po dolgih plažah, pa je vse prej kot turističen. Ljudje ne kažejo nobenega zanimanja za turiste in so kar nekam nezaupljivi do tujcev. Tako posplošeno opisovanje ljudi ni zaželeno, vendar lahko rečem, da imajo ljudje v srednjem Jadranu prav prisrčen pristop do turistov. Čim višje greš proti severu, tem bolj se srce domačinov obrača proti turistovemu žepu.

Verjetno vas zanimajo še nekateri bolj statistični podatki. Na deskah smo v povprečju na dan prestali devet ur, večkrat pa tudi po trinajst ur in več brez pavz. Kljub dobrim fizičnim pripravam pred začetkom akcije smo med samo akcijo vsi izgubili odvečne kilograme. Hranili smo se predvsem zvečer, kajti s polnimi želodci enostavno nismo zdržali vožnje. Popili smo ogromne

prve deske v Evropo, Slovenci pa smo ta športni rekvizit spoznali leta 1976. Prvi jadralci so se sestajali v Delta klubu v Ljubljani in vsako leto je bilo več jadralcev in prav tako klubov. Danes se jadralci našega področja zbiramo v klubu Nivo v Celju.

Prav tako hitro kot je raslo zanimanje za ta športni rekvizit, so rasli izdelovalci teh desk, tipi in oblike desk ter jader. Danes poznamo v glavnem štiri tipe desk, in sicer skakalne ali fan deske, deske za postavljanje hitrostnih rekordov ali enostranske deske, deske bolj ovalnih oblik za tekmovanja in turno deske, ki so prav tako primerne za začetnike in za športno rekreacijo. V Jugoslaviji sta znana dva izdelovalca desk, in sicer Ingrad iz Ljutomera in Veplast iz Velenja, ki šele osvaja proizvodnjo. Prve deske iz Ingrada so deske, ki so primerne za rekreacijo in jih imajo predvsem podjetja za prirejanje tečajev za svoje delavce in šole za začetnike ob naši obali. Tipa desk kot sta D 1 in D 2 pa sta znana po celem svetu, kot prvovrstne deske za regate.

Uporabnost desk je razen prvotnega namena, da se uporabljajo za jadrnanje, še v tem, da jo lahko uporabljamo za smučanje na vodi, za kar zadostuje že motor Tomos 10. Prav tako jo lahko uporabljajo otroci za svoje igre na vodi.

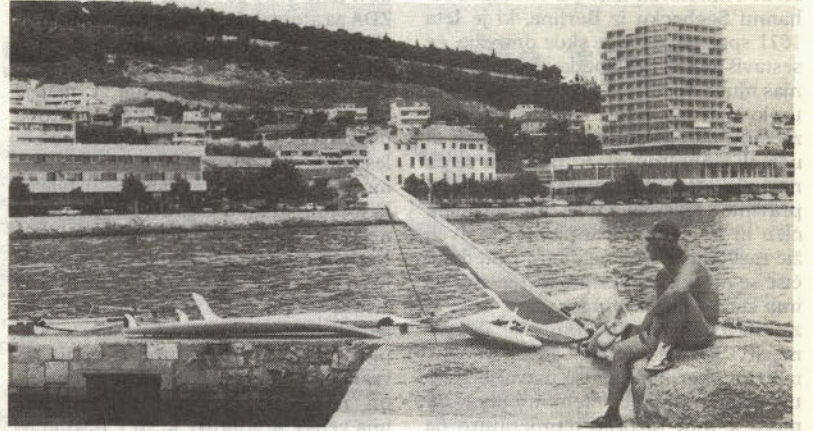
Poznam več jadralcev in jadralk, ki so se začeli ukvarjati s tem športom, ko so bili že stari okoli petdeset let. Torej je jadralna deska uporabna za vse starostne kategorije ne glede na spol. Prav zaradi te kompletnosti je osvojila v nekaj letih cel svet. Kot zelo mlad šport pa ga bomo imeli na naslednjih olimpijskih

Naša akcija ni bila osamljena ali kot bi nekateri dejali akcija šestih avanturistov. Spremljalo jo je časopisje iz vse Evrope in v italijanskem športnem žurnalu smo zasledili napis »Podrt je svetovni rekord!«

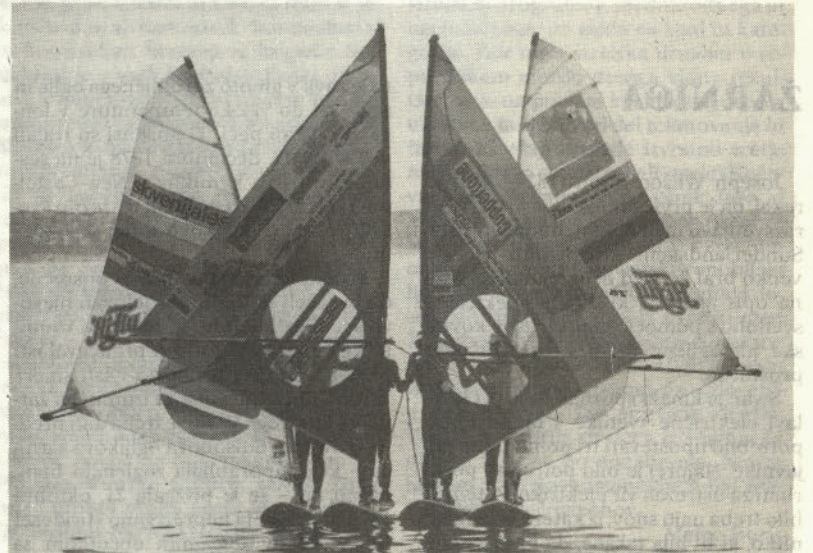
Kam pa naslednje leto? Zaenkrat naj ostane skrivnost, mogoče finska jezera, mogoče Grčija ali celo Sredozemlje. Tine je na takšna vprašanja vedno odgovarjal: »Gremo na reko Nil!«

Podjetja in ustanove, ki so podprla našo akcijo: **HY FLY, Papirografika Ljubljana, Podravka Belupo, Lek Ljubljana, Slovenijales, Kompas, Radenska, Merx, Droga Portorož, Toper Celje, Iskra Kranj, Alpina, Izletnik Celje, Opekarna Ljubecna, Farmin Titovo Velenje, Mislinja, Krka, Lipica Šport, Bazovica, Kronos Italija, Emo Celje, Plastor – Ponznik, Zdravstvena postaja Štore.**

Konec

Športno pristanišče v Splitu (foto Zaplatil)

Zaključna slika v Portorožu (foto Pukšič)

Kornati – 125 otokov v srednjem Jadranu

količine osvežilnih napitkov Maratonika in Olimpika ter po izdatnih količinah mnogokrat več steklenic piva. Spremljale so nas razne bolezni od opeklin z začetki sončarice, z morskimi boleznijo, raznimi omedlevicami zaradi preveč izgubljene tekočine in še več drugih težav, ki spremljajo takšno tekmovanje. Kljub temu smo uspešno končali akcijo.

Še nekaj o deskah za jadrnanje.

Jadrnanje na deski se je začelo v Kaliforniji leta 1969. Hoyle Schweitzer in Jim Drake sta na navadno desko za jahanje na valovih postavila jadro na gibljivem jamboru. Že čez tri leta so prišle

igrah v Los Angelesu, tako je odločil mednarodni olimpijski komite.

Na mednarodnem kongresu z naslovom »Človek in prosti čas« je predstavnik Finske v svojem referatu omenil, da je v deželi na prvem mestu jadrnanje na deski. Deska slabše kvalitete se danes dobi že za star milijon in glede na to, da jo lahko uporablja cela družina, je v primerjavi s smučanjem zelo poceni. V naši DO nas je že kar precej, ki jo uporabljamo in v naslednjem letu bomo poskušali pripraviti začetni tečaj za naše delavce in po zanimanju sodeč bomo dosti prijav.

Na Šmohor

V soboto, drugega oktobra, smo se planinci planinskega krožka, katerega pokrovitelj je PD Štore, odpravili na Šmohor. In avtobusni postaji smo se zbrali in se nato odpeljali do Laškega. Tam smo izstopili. Naprej smo se odpravili peš. Hodili smo in hodili in počasi je šlo do vrha.

Po dolgih dveh urah in pol smo prišli na vrh Maliča. Od tu smo se odpravili proti Šmohorju. Prišli smo na makadam in na koncu je bilo še nekaj travnate poti, ko Topič zavpije: »Na Šmohorju smo!« Vsi smo bili veseli. V koči na Šmohorju smo se okrepili s toplim čajem, nato pa smo imeli prosto zabavo. Večina nas je stekla v gozd po kostanj, ostali pa so igrali nogomet in se podili za »frizbijem«.

Kmalu sta pretekli dve uri na vrhu in pričeli smo pripravljati za pot proti domu. Kljub temu da nas je celo pot proti domu pral dež in nas neusmiljeno močil, smo se imeli lepo.

Zdenko Vrenko
COŠ Fran Roš, Celje

ZAHVALA

V našem listu se javno zahvaljujem Komisiji za družbeni standard in stanovanjske zadeve, ki mi je ob invalidski upokojitvi dodelila enkratno denarno pomoč. Velika hvala velja tudi socialni delavki, tovarišici Lamutovi, ki je vedno pripravljena pomagati, kadar je pomoč potrebna. Upam, da bom mogel tudi naprej ohraniti stik s starim kolektivom s pomočjo lista Železar, če ga bom dobival.

Franc Kresnik,
Laška vas

Dopisujte v

Štorski
ŽELEZAR

STORSKI ŽELEZAR – Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – Izhaja dvakrat mesečno – Uredniški odbor: Gradišnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing. Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane – odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) – Tisk: AERO Celje – TOZD grafika – Rokopisov ne vračamo.